

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Maite Comalat

comalat@ub.edu

Universitat de Barcelona

Eulàlia Espinàs

eespinas@ateneubcn.org

Gestió de biblioteques públiques i centres culturals

LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES A CATALUNYA (2014-2015)

LAS BIBLIOTECAS PÚBLICAS EN CATALUÑA (2014-2015)

CATALAN PUBLIC LIBRARIES (2014-2015)

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

El capítol recull allò que ha passat de més rellevant en l'àmbit de les biblioteques públiques de Catalunya en el bienni 2014-2105, tant pel que fa a dades estadístiques d'equipaments i usos com pel que fa a projectes i experiències innovadores que s'han portat a terme en aquest període. També es destaquen aquelles publicacions, articles, jornades i congressos i altres trobades professionals que s'han considerat rellevants. Tot plegat amb la voluntat de presentar un estat de la qüestió i fer una anàlisi que permeti detectar l'evolució de les biblioteques en el seu conjunt. Destaca especialment l'augment de projectes en col·laboració i la presència a les xarxes socials de les biblioteques i les iniciatives orientades a la millora dels serveis en línia per als usuaris, al mateix temps que disminueixen les publicacions i articles, les ponències a congressos i, sobretot, els plans estratègics.

El capítulo recoge lo que ha sucedido de más relevante en el ámbito de las bibliotecas públicas de Cataluña durante el bienio 2014-2105, tanto en cuanto a datos estadísticos de equipamientos y usos como en cuanto a proyectos y experiencias innovadoras que se han llevado a cabo en este periodo. También se destacan aquellas publicaciones, artículos, conferencias y congresos y otros encuentros profesionales que se han considerado relevantes. Todo ello con la voluntad de presentar un estado de la cuestión y hacer un análisis que permita detectar la evolución de las bibliotecas en su conjunto. Destaca especialmente el aumento de proyectos en colaboración y la presencia en las redes sociales de las bibliotecas y las iniciativas orientadas a la mejora de los servicios en línea para los usuarios, al tiempo que disminuyen las publicaciones y artículos, las ponencias en congresos y, sobre todo, los planes estratégicos.

This article reviews the activity of Catalonia's public libraries during 2014 and 2105, providing figures and data on library installations, uses and innovative projects of different kinds. It also considers the most important books and articles that appeared during this period as well as the seminars, conferences and other professional events that took place. In what is essentially an overview of the progress of public libraries in this time, special focus is given to the increase in collaborative projects and to libraries' growing use of social networks and other initiatives to improve their online services, while the article also observes the decrease in the number of books and articles, of papers presented at congresses and, especially, of strategic plans.

PARAULES CLAU

Biblioteques públiques catalanes, Xarxes de biblioteques

PALABRAS CLAVE

Bibliotecas públicas catalanas, Redes de bibliotecas

KEYWORDS

Catalan public libraries, Library networks

REBUT 17-1-2017 / ACCEPTAT 24-1-2017

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

1 PRESENTACIÓ O INTRODUCCIÓ

L'anàlisi de les accions dutes a terme durant els anys 2014 i 2015 posa en evidència l'interès de les biblioteques per acostar-se als seus usuaris, consolidant els projectes que ja s'havien iniciat però, també, començant-ne de nous. Les biblioteques han estat molt actives en l'impuls de premis i concursos que intenten promoure la participació dels usuaris. D'aquests projectes, destaquem també el fet que són fruit de la col·laboració entre institucions i, en alguns casos, entre administracions. El període analitzat presenta, també, una bona activitat pel que fa a l'actualització i construcció de nous equipaments, entre els que destaca la inauguració de la nova Biblioteca Pública de Girona.

En aquest període, cal destacar la creació d'un nou màster encaminat a la formació en gestió i direcció de biblioteques i altres serveis d'informació així com l'organització de jornades especialitzades en diferents públics i diferents temàtiques. Els grups de treball han estat també molt actius i han generat interessants informes, resultat de la reflexió i l'intercanvi d'experiències.

Ha estat especialment significatiu l'any 2015 que, declarat Any de les Biblioteques, ha donat lloc a una presència més visible d'aquestes als mitjans de comunicació. Caldrà veure si els propers anys consoliden aquesta presència i com es desenvolupen alguns dels reptes que s'apunten com a tendències en el tancament d'aquest article

L'Any de les biblioteques ha donat lloc a una presència més visible d'aquestes als mitjans de comunicació

2 ACTUACIONS INSTITUCIONALS I PRIVADES, ESTRUCTURALS O D'ABAST MUNICIPAL, REGIONAL O NACIONAL

Per la seva rellevància volem destacar en aquest apartat la creació de la Fundació Biblioteca Social (fundacionbibliotecasocial.org/). La Fundació és una institució sense ànim de lucre impulsada per Adela d'Alòs, amb la col·laboració d'un grup de professionals de l'àmbit de les biblioteques públiques i de l'àmbit social, que es constitueix l'any 2014 amb l'objectiu de contribuir a compensar els desequilibris socials donant suport a projectes que porten a terme les biblioteques públiques, adreçats als sectors més vulnerables de la societat. La seva principal activitat és el Premi Biblioteca Pública i Compromís Social que anualment atorga a una projecte impulsat per una biblioteca pública, amb estreta connivència amb els sectors socials. La tardor de 2014 va fer la primera convocatòria en la que s'hi van presentar 20 projectes. El premi es va atorgar la primavera de 2015 a la Biblioteca de Bon Pastor (Barcelona) i l'accessit a la Biblioteca de Castropol (Astúries).

L'any 2015 va engegar una segona línia d'activitat per visibilitzar i afavorir el benchmarking entre les biblioteques que treballen en l'àmbit social: el *Mapa de projectes de biblioteques públiques per a la inclusió social*. Cada any s'hi incorporen els projectes millor avaluats a la convocatòria del Premi Biblioteca Pública i Compromís Social.

2.1 Legislació

Dues línies legislatives han marcat el bienni 2014-2015:

- El *Reial Decret 624/2014 de 18 de juliol de 2014*, publicat en el BOE número 186 de l'1 d'agost (http://www.boe.es/boe_catalan/dias/2014/08/01/pdfs/BOE-A-2014-8275-C.pdf), popularment conegut com el «cànon de préstec», ha estat una

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

de les novetats de l'any 2014. Una obligació legal derivada de la Llei de propietat intel·lectual de 2007, en la que s'establia que les entitats de gestió de drets havien de cobrar un cànon econòmic a les biblioteques pel préstec de llibres, en concepte de drets d'autor. Aquesta llei va generar molta controvèrsia el seu dia entre el col·lectiu bibliotecari. Es pretenia que la llei no tirés endavant amb l'argument que els drets ja s'havien abonat amb l'adquisició. Es temia que això aquest suposés una disminució dels ja minsos pressupostos per a adquisicions a les biblioteques. Finalment, es va acabar perfilant com un cànon indirecte del préstec, que s'aplicava a les adquisicions, mentre no es desenvolupés el reglament.

El Reial decret desenvolupa el dret de remuneració als autors pels préstecs de les seves obres realitzats en determinats establiments accessibles al públic (queden exemptes les biblioteques de municipis de menys de 5.000 habitants, entre d'altres). Aquest decret va entrar en vigor el 2 d'agost de 2014, i va establir dos tipus de remuneracions, per obra i per usuari. Davant la dificultat de fer el càlcul per obra, però, s'acordà que aquests cànon no s'aplicarien fins el gener de 2016 i, mentrestant, s'abonaria un únic cànon sobre les obres adquirides cada any per a préstec, a liquidar entre els autors que els correspongués. El desembre de 2015 la Federació de Municipis de Catalunya (FMC) i l'Associació Catalana de Municipis (ACM), com a representants dels ajuntaments, i CEDRO van signar un acord per solucionar els problemes detectats i potenciar el pagament dels drets d'autor: la creació d'un tipus de tarifa plana per franges de població, a aplicar sobre la mitjana de préstecs que realitzin les biblioteques catalanes.

- La *Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern* (www.boe.es/boe_catalan/dias/2013/12/10/pdfs/BOE-A-2013-12887-C.pdf), aprovada el novembre de 2013, ha conduït que diverses comunitats autònomes desenvolupin la seva pròpia llei. Pel que fa a Catalunya, el Parlament va aprovar la seva pròpia llei de transparència, seguint la *Llei 19/2014, del 29 de desembre de 2014* (www.gencat.cat/governacio/pub/sum/secgral/Llei192014_transparenciaQL97.pdf) aprovada el desembre de 2014 i publicada amb comentaris el juliol de 2015.

2.2 Plans

Destaquem en aquest apartat els plans de caràcter general en l'àmbit de Catalunya que s'han desenvolupat, observant que sols s'ha fet l'actualització del Mapa de la lectura pública actualitzant els estàndards. S'han afegit també plans estratègics de biblioteques específiques.

- **Mapa de la lectura pública de Catalunya: actualització.** L'any 1992, el Departament de Cultura va començar a treballar en la definició dels paràmetres per elaborar el Mapa de la lectura pública de Catalunya. Finalment, el Govern va aprovar el primer Mapa de la lectura pública de Catalunya l'any 2003. L'any 2006, en el marc dels acords de col·laboració entre el Departament de Cultura i la Diputació de Barcelona, es va crear una comissió per actualitzar els estàndards que havien de regir el nou Mapa de la lectura pública de Catalunya. Mapa que s'ha actualitzat en dues ocasions: la primera l'any 2008 i la darrera l'any 2014, actualitzant els estàndards amb les dades de població del padró de 2012 (http://biblioteques.gencat.cat/web/.content/tematic/documents/arxiu/noticies/2014/mlpc_2014.pdf).
- **Plans estratègics de biblioteques:** poques biblioteques realitzen plans estratègics d'una manera periòdica i continuada, destaquem les que sí que ho fan.

El Reial decret 624/2014 de 18 de juliol de 2014, popularment conegut com el «cànon de préstec», ha estat una de les novetats del període

El 2014 s'ha procedit a l'actualització del Mapa de la lectura pública de Catalunya

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Biblioteca Pública de Tarragona 2014-2016. La Biblioteca Pública de Tarragona fa un nou pla cada tres anys i el darrer que ha elaborat és el *Pla estratègic 2014-2016*. A més, cal destacar que en acabar el període en fa una valoració que fa pública. La valoració del pla finalitzat l'any 2013, s'ha fet durant l'any 2014 i es pot consultar a <http://bibliotecatarragona.gencat.cat/ca/detalls/article/Resultats-Pla-Estrategic-2011-2013>.

Biblioteca Pública de Lleida 2013-2015. El primer pla estratègic d'aquesta biblioteca abraça el període 2013-2015 sota el títol *Espai de trobada i punt d'accés a la cultura, el lleure i el coneixement* i a principis del 2016 ja havia elaborat el pla del trienni següent 2016-2018.

2.3 Equipaments, accions i serveis

El nombre d'equipaments inaugurats, o traslladats, ha augmentat en aquests dos anys respecte l'activitat dels anys anteriors. Tot i que la majoria d'intervencions es fan sobre un equipament ja existent a través d'una reforma o bé a través del trasllat de l'equipament a un nou espai cal destacar que s'han obert set noves biblioteques que segueixen completant el Mapa de la lectura pública.

- **Any 2014:** es fan setze intervencions que suposen dos nous serveis a Barcelona, cinc reformes i/o ampliacions (dues a Barcelona i una a Girona, una a Tarragona i una a les Terres de l'Ebre) i nou nous equipaments resultat d'un trasllat (sis a Barcelona i un a Girona, un a Tarragona i una a les Terres de l'Ebre).
- **Any 2015:** tenen lloc divuit intervencions que impliquen nou servei a cinc municipis (tres a Barcelona, una a Tarragona i una a les Terres de l'Ebre), millores a set a través de reformes i/o ampliacions (quatre a Barcelona, dues a Tarragona i una a Lleida) o a partir del trasllat d'equipaments ja existents (quatre a Barcelona, un a Girona i un a Lleida). A més, el bibliobús Garrigues-Segrià va ampliar la seva ruta amb noves parades a cinc municipis que no rebien aquest servei.

Cal destacar que, finalment, l'any 2014 van finalitzar les obres de la nova biblioteca pública de Girona que va ser inaugurada al desembre d'aquell mateix any. La nova biblioteca, de 7.055 m², ha passat a ser la biblioteca pública més gran de Catalunya i és obra del despatx Corea Morán Arquitectura, S.L. La biblioteca és un edifici cúbic que al seu interior juga amb patis i parets transparents que creen espais flexibles i adaptables. Malauradament no podem fer-nos ressò de cap novetat pel que fa a la biblioteca provincial de Barcelona que és, més que mai, un projecte totalment aturat. Malgrat tot, la xarxa de la ciutat continua millorant amb un nou equipament l'any 2014 i amb tres que han estat reformats o ampliat l'any 2015.

Com ja havíem constatat en el bienni anterior, aquests equipaments van introduint novetats pel que fa als serveis i, com a mostra, algunes d'aquestes biblioteques incorporen, entre d'altres novetats, el servei d'autopréstec o, en un dels casos, a la nova biblioteca de Sant Cugat Volpelleres-Miquel Batllori, un *living-lab*, el primer laboratori tecnològic de Catalunya, obert a empreses i usuaris, que permet accedir i experimentar amb noves formes d'interacció amb la cultura, els llibres i altres continguts. Aquest espai s'ha creat en col·laboració amb el Centre de Visió per Computador de la UAB i posa en evidència la voluntat de les biblioteques per innovar amb la creació de nous espais i serveis i per vincular-se i aproximar-se al territori.

Durant aquests dos anys s'han celebrat també alguns aniversaris d'equipaments prou significatius: el 5è aniversari de la Biblioteca del Sud de Sabadell; el 10è de la Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer de Sant Boi de Llobregat i de la Biblioteca Roca Umbert de Granollers; el 40è aniversari de la Biblioteca Josep Roca i Bros d'Abbrera, el 50è de la

Destaquen els nous plans estratègics de la Biblioteca Pública de Tarragona 2014-2016 i de la Biblioteca Pública de Lleida 2013-2015

L'any 2014 van finalitzar les obres de la nova biblioteca pública de Girona que ha passat a ser la biblioteca pública més gran de Catalunya

biblioteca de Roda de Ter, el 70è de la primera biblioteca de Cornellà i el 75è de la Biblioteca Sant Pau-Santa Creu. A tots aquests cal sumar-hi el 20è aniversari del Bibliobús El Castellot que és, en aquests moments, el segon bibliobús més veterà de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.

Aquest bienni ha portat algunes accions estratègiques dirigides a millorar el servei, en destaquem algunes que posen en evidència, també, la voluntat de col·laboració entre les administracions:

- La Generalitat i la Diputació de Barcelona van signar, l'any 2014, un conveni amb alguns eixos fonamentals: realització d'un catàleg col·lectiu, creació d'un carnet unificat per a tota Catalunya i posada en marxa del préstec interbibliotecari. El conveni té una vigència de dos anys, amb una pròrroga possible de dos anys més, i entra en vigor en la data de la seva signatura.
- La Diputació de Barcelona i la Biblioteca de Catalunya van signar l'any 2014, un conveni per impulsar el projecte de digitalització del patrimoni hemerogràfic català ARCA (www.bnc.cat/digital/arca/).
- L'any 2014 el Departament de Cultura va ampliar el seu suport a 160 equipaments que s'afegeixen als 380 que l'han rebut fins ara i que ja treballen en xarxa. D'aquests que s'incorporen 11 són biblioteques de municipis de més de 5.000 habitants, 29 són de municipis entre 3.000 i 5.000 habitants i 120 de municipis més petits.
- L'any 2015, la Xarxa de Biblioteques Municipals va canviar el sistema informàtic de gestió bibliotecària i va deixar Millennium per passar a utilitzar Sierra.
- L'any 2015 el Departament de Cultura ha incrementat en un 8 % el pressupost destinat a lots fundacionals per dotar de contingut les noves biblioteques i per al manteniment de la col·lecció que implica tant la compra de nous materials com les subscripcions i llibres electrònics.

Un bienni més podem fer una relació ben nombrosa de com s'amplien i milloren els serveis als usuaris. En aquest bienni, com a l'anterior, aquestes millores s'han dut a terme posant especial incidència en l'ús de les tecnologies:

- **eBiblio Catalunya**, el nou servei de préstec de llibres electrònics, que ha de permetre fins a 1,2 milions de lectures i que està obert a tots als usuaris amb carnet de qualsevol biblioteca pública de Catalunya.
- **Lectura digital a través de SeeBook**, a 22 biblioteques i 1 bibliobús. Amb aquest servei es volen donar a conèixer autors de qualitat que han optat per autoeditar-se els textos i, alhora, promoure la lectura en digital entre els usuaris de les biblioteques.

Aquestes millores en els serveis han anat acompanyades d'accions més generals, algunes noves i d'altres que es mantenen respecte a iniciatives d'anys anteriors. De noves, destaquem:

- **i-Biblioteques**, fruit de la col·laboració del Servei de Biblioteques del Departament de Cultura, la Xarxa de Turisme Industrial de Catalunya (XATIC) i la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i que inicien 16 biblioteques instal·lades en edificis industrials amb la voluntat de promoure el patrimoni industrial català.

Aquest bienni ha portat algunes accions estratègiques dirigides a millorar el servei i, també, la voluntat de col·laboració entre les administracions

El nou servei de préstec de llibres electrònics, eBiblio Catalunya, ha de permetre fins a 1,2 milions de lectures

- **De capçalera**, projecte que impulsa el Departament de Cultura, la Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut Català de les Dones, amb la voluntat de fer evident el vincle que hi ha entre escriptors catalans i biblioteques públiques. Trenta biblioteques van participar en el projecte l'any 2014 i trenta més s'hi van afegir l'any 2015;
- **Entrevistes virtuals a escriptors** és un nou espai de la Biblioteca Virtual que permet als usuaris enviar preguntes als autors convidats i conèixer com és el seu procés de creació de l'obra. Alguns dels escriptors que han participat en aquests dos anys han estat: Noah Gordon, Eduardo Mendoza, Maria Dueñas, Jaume Cabré, Donna Leon o Rosa Regàs.

De capçalera és un projecte que té la voluntat de fer evident el vincle que hi ha entre escriptors catalans i biblioteques públiques

Altres projectes que ja s'havien iniciat en anys anteriors han tingut continuïtat i, a més, han anat reforçant la seva presència a tot el territori augmentant el nombre de biblioteques que hi participen.

Entre ells destaquem, per la seva extensió o transversalitat amb altres sectors del món del llibre: **Biblioteques amb DO**, que l'any 2015 ha arribat a implicar 48 biblioteques; la celebració de la **Revetlla de Sant Jordi**, que s'ha ampliat a 147 biblioteques; les trobades d'editors amb bibliotecaris en el marc del **Projecte 10X10**; noves biblioteques del Berguedà, Montseny, Osona i Vallès Oriental que seran **Punts d'Informació Turística**; i, finalment, les biblioteques que se sumen al projecte «Fem memòria» per conservar i donar difusió a la seva història local, o els bibliobusos de la XBM que duen a terme el projecte infantil «Memòria sobre rodes».

Altres propostes són fruit de la col·laboració amb altres sectors, cosa que facilita la presència de les biblioteques entre la ciutadania, destacant la proposta de l'any 2015, «Balla'm un llibre», que va commemorar el Dia Internacional de la Dansa (29 d'abril) a cinc biblioteques públiques catalanes amb cinc coreografies basades en llibres o la promoció dels festivals com «Bibliocurts», festival de curtmetratges organitzat, per primera vegada l'any 2015, per Biblioteques de Barcelona i el Districte de Sarrià-Sant Gervasi per potenciar la creació local relacionada amb el territori; o el «Festival de Poesia de Tardor Vila de Gironella»: neix l'any 2015 amb l'objectiu de portar al poble poetes i obres de gran qualitat per apropar la poesia a tots els públics.

Els clubs de lectura segueixen essent l'entorn al voltant del qual s'han canalitzat moltes de les propostes de col·laboració i, sobretot de participació dels usuaris

Els clubs de lectura segueixen essent l'entorn al voltant del qual s'han canalitzat moltes de les propostes de col·laboració i, sobretot de participació dels usuaris. Enumerem algunes de les accions que s'han mantingut durant aquests dos anys: «Cuinant entre llibres» a la Biblioteca Pública de Lleida; «Llegir la música», «Llegir pensament» i «Llegir la ciència», els nous clubs de lectura virtuals que ha organitzat el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya o «Traduïts al català», nou club de lectura virtual coordinat per traductors catalans, «Els clàssics catalans, en ruta a les biblioteques públiques» un projecte conjunt del Departament de Cultura i Espais Escrits o «Una cita al teatre amb les biblioteques» un projecte fruit de la col·laboració entre la Diputació de Barcelona i la Fundació Romea.

Les biblioteques han seguit organitzant activitats amb l'objectiu de facilitar l'accessibilitat a les TIC. En destaquem els tallers de formació en tecnologies que la Fundació Vodafone Espanya i la Fundació Pere Tarrés, en col·laboració amb la Diputació de Barcelona, organitzen perquè persones més grans de 55 anys aprenguin a utilitzar tauletes i

OBSERVATORI DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA

smartphones, o algunes iniciatives particulars: els «Tallers familiars amb *ipads*» a Caldes de Montbui, el taller «La feina de buscar feina» a les biblioteques de Vilanova i la Geltrú o «Treballant per a l'orientació laboral i professional de les dones» a la biblioteca Josep Roca i Bros d'Abdera.

Les biblioteques també han seguit organitzant i participant en campanyes de col·laboració d'altres institucions però amb un important impacte social:

- **La Marató de TV3**, les biblioteques han organitzat activitats per fer divulgació dels projectes i recaptar fons per a les dues edicions d'aquests anys.
- **Per Sant Jordi, una rosa contra l'oblit**, una campanya organitzada per l'Associació Amics de la Gent Gran a la qual les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals s'hi ha sumat fent difusió.
- A la **Festa dels Súpers** les biblioteques han organitzat una acció conjunta perquè els nens i nenes de tot Catalunya vagin a les biblioteques i descobreixin o accentuin el gust pels llibres i la lectura. En l'edició de l'any 2015 s'ha convidat als nens i nenes que vagin a la biblioteca i busquin, entre els llibres infantils, una paraula màgica que va ser clau per a la història de la Festa dels Súpers.

A més, les biblioteques de l'Hospitalet van participar al projecte «Pessics de Ciència» sumant-se a la Setmana Mundial del Cervell. La Biblioteca Antonio Martín del Prat de Llobregat i les sales d'estudi del Cèntric Espai Cultural s'han sumat a la XII Olimpíada Solidària de Estudi i la Biblioteca Municipal de Cervelló ha establert una col·laboració amb l'institut del municipi per tal d'ajudar els alumnes amb risc de fracàs escolar i exclusió social.

Altres accions han anat en la línia de conscienciar els usuaris que cal col·laborar per al bon funcionament i millora de les biblioteques, com la campanya «Ens agraden els lectors» de Biblioteques de Barcelona, o la de «Dibuixa la biblioteca del futur» del portal Gènius que ha convidat els nens i nenes a imaginar com seran les biblioteques d'aquí cent anys.

Com ja és habitual, s'han editat materials per facilitar la selecció i la promoció temàtica dels fons bibliogràfics.

- El Servei de Biblioteques del Departament de Cultura ha continuat publicant les bibliografies bàsiques sobre temes diversos: *El món del circ*, *Al tren!* o *Revistes, 80 + 20 imprescindibles*. Aquesta darrera aplega 80 capçaleres imprescindibles per constituir el fons d'una biblioteca pública, incloent una tria de 20 recursos digitals.
- La Xarxa de Biblioteques Municipals ha seguit ampliant la seva *Biblioteca virtual* amb nous prestatges com el d'espais naturals o incorporant novetats als ja existents: recomanacions musicals, guies sobre consum o turisme, rutes literàries pels districtes de Barcelona o una guia de lectura sobre dones de teatre o dones viatgeres.
- En l'àmbit comarcal ressalten guies de recursos sobre temes diversos. Les biblioteques d'Osona han publicat *Guia de poetes d'Osona*. Les biblioteques de l'Anoia han elaborat les *guies Joves lectors: llibres infantils i juvenils d'autors de l'Anoia* i la guia *Fum, fum, fum...* Les Biblioteques Municipals del Maresme han elaborat la

El Servei de Biblioteques del Departament de Cultura ha continuat publicant les bibliografies bàsiques sobre temes diversos

La Xarxa de Biblioteques Municipals ha seguit ampliant la seva Biblioteca virtual amb nous prestatges com el d'espais naturals o incorporant novetats als ja existents

guia de recursos *La cuina del Maresme* que s'ha editat també en una aplicació per a dispositius mòbils. També cal destacar l'apartat de «Guies de lectura» del Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona.

En termes de commemoracions, cal destacar que l'any 2014 ha estat l'Any Vinyoli que ha impulsat desenes d'activitats arreu del país per recordar la figura del poeta, així com el 25è Aniversari de la Convenció sobre els Drets de l'Infant. I l'any 2015 el record de la figura del cantautor i actor valencià Ovidi Montllor, amb l'organització del cicle de converses *L'Ovidi de prop, 20 anys després*.

Per tancar, el 2015 serà recordat especialment perquè va ser declarat l'Any de les Biblioteques coincidint amb el centenari de la creació de la Xarxa de Biblioteques Populars que va posar en marxa la Mancomunitat de Catalunya i que va generar un seguit d'activitats que van fer presents les biblioteques en àmbits molt diversos del dia a dia de la ciutadania.

2.4 Creació de recursos

En aquest bienni s'han seguit millorant alguns dels recursos que les biblioteques estaven oferint. Nou web per a *Trencadís*, el dipòsit digital de la Xarxa de Biblioteques Municipals, que s'ha renovat per fer-lo més accessible i intuïtiu i que, a més, ha incorporat els dietaris de nou biblioteques històriques: Calella, Canet de Mar, Esparreguera, Granollers, Manresa, Pineda, Sallent, Vic i Vilafranca del Penedès.

També s'han fet millores al catàleg Aladí, que ara és accessible al mòbil i que, a més, permet escoltar les novetats de música a partir d'un enllaç que s'ha incorporat a diferents plataformes gratuïtes i a l'aplicació mòbil de BibliotequesXBM, que afegeix la mobilització del carnet i un accés directe al catàleg de biblioteques.

I s'han millorat les prestacions del carnet dels usuaris de les biblioteques públiques de Catalunya que disposen d'un domini .cat i tres bústies de correu electrònic gratuïtes.

En clau més interna, s'ha publicat un nou portal de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona punt de trobada de tots aquells que treballen al voltant del món de les biblioteques públiques, tant des dels ajuntaments com des de les biblioteques.

2.5 Dades estadístiques

Les fonts que ofereixen dades estadístiques referents a biblioteques públiques les tracten segons la seva ubicació dins del territori (Catalunya i estat Espanyol) o segons l'administració de qui reben suport (Generalitat, Diputació de Barcelona, Consorci de Biblioteques de Barcelona, etc.). Totes elles s'editen en línia i, tot i això, continuen presentant un important endarreriment en la seva publicació.

El Departament de Cultura, mitjançant el Servei de Biblioteques, ofereix les dades de les biblioteques integrants del Sistema de Lectura Pública de Catalunya a l'apartat «Les biblioteques en xifres» del seu web. Les dades de les biblioteques de les demarcacions de Girona, Lleida, Tarragona i Terres de l'Ebre s'importen des del programa comú de gestió bibliotecària (fons, carnets, préstecs) i són completades des de les pròpies biblioteques (dies d'obertura, personal, equipament, serveis diversos, activitats), mentre que les dades

El 2015 va ser declarat l'Any de les Biblioteques coincidint amb el centenari de la creació de la Xarxa de Biblioteques Populars

Nou web per a Trencadís, el dipòsit digital de la Xarxa de Biblioteques Municipals, que s'ha renovat per fer-lo més accessible i intuïtiu

de les biblioteques de la demarcació de Barcelona són facilitades de manera centralitzada per la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

Des de l'any 2013, en el web s'ofereixen les **infografies anuals** (substituint els balanços estadístics anuals anteriors), en les quals d'una manera molt resumida s'ofereixen les dades de conjunt del Sistema de Lectura Pública de Catalunya:

L'any 2014:

http://biblioteques.gencat.cat/web/.content/tematic/article/biblioteques_publices_catalunya/estadistiques/Infografies/infografia_2014.pdf.

L'any 2015:

http://biblioteques.gencat.cat/web/.content/tematic/article/biblioteques_publices_catalunya/estadistiques/Infografies/infografia_2015.pdf.

Darrerament s'ofereix el cercador públic de consulta DadesBib (estadistiquesbiblioteques.gencat.cat/Cercastat/). És un cercador sobre les estadístiques de les gairebé 400 biblioteques públiques de Catalunya accessible des del web i des dels dispositius mòbils. Permet la consulta de més de 135 dades estadístiques i indicadors de rendiment des de l'any 2014 ençà. Les cerques es poden fer sobre una biblioteca o un grup de biblioteques definits per àmbits territorials o bé conceptuals. És una llàstima que el sistema no ofereixi gràfics dels indicadors, una manera d'explicar-los molt més comprensible i visualment més atractiva.

De les dades de biblioteques de l'any 2015, en termes de conjunt, es pot destacar:

- **Equipaments:** continua un creixement molt temperat en equipaments disponibles i dimensionament dels serveis, abastant un total de 416 municipis i a un 93,6 % de la població (12 municipis més que l'any 2013 i 1,3 % més de població atesa).
- **Col·leccions:** les col·leccions ofertes continuen creixent fins a gairebé 15 milions d'exemplars, suposant un augment del 5,6 % en relació l'any 2013.
- **Usuaris amb carnet:** es creix amb 78.000 nous carnets respecte l'any anterior i el nombre d'usuaris inscrits creix per sobre els 3,6 milions de persones.
- **Visitants:** tendeixen a estabilitzar-se, creixent un 0,2 % en relació amb l'any anterior.
- **Préstecs de documents:** s'han fet prop de 15,5 milions de préstecs al llarg de l'any, un 4,7 % més que l'any 2014 canviant la tendència a la baixa dels darrers dos anys. Préstecs fets per gairebé 900.000 usuaris, la qual cosa suposa l'11,9 % de la població total i el 24,5 % dels usuaris amb carnet.
- **Àmbit tecnològic:** l'oferta d'ordinadors d'ús públic continua augmentant i ja superen els 5.300; les sessions d'ús d'Internet ja superen els 6 milions anuals, doblant la xifra de l'any 2011; i la introducció dels llibres electrònics el juny de 2015 amb més de 50.000 préstecs en mig any.

Complementen aquestes dades les fonts següents:

- Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona que ofereix dos tipus de dades:
 - a) els quadres de comandament anuals a partir d'una sèrie d'indicadors bibliotecaris i de la comparació entre diversos municipis, fruit del treball dels

Des de l'any 2013, s'ofereixen les Infografies anuals en les que d'una manera molt resumida s'ofereixen les dades de conjunt del Sistema de Lectura Pública de Catalunya

DadesBib és un cercador sobre les estadístiques de les gairebé 400 biblioteques públiques de Catalunya accessible des del web i des dels dispositius mòbils.

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Cercles de Comparació Intermunicipal de Biblioteques (CCI-B), elaborat per diverses àrees de la Diputació de Barcelona —Hisenda, TIC, Estadística i Qualitat—. El darrer quadre de comandament disponible al web és el que correspon a l'any 2014 (http://www.diba.cat/documents/16060163/23868240/quadre_indicadors2014_12a_ed.pdf/b36852b7-0fe7-4dc1-8085-ddf96db956e0).

b) les dades estadístiques anuals específiques per biblioteca, oferint un quadre amb les dades i indicadors més rellevants del quinquenni 2011-2015 (<http://www.diba.cat/web/biblioteques/dades-estadistiques/-/cerador/cerca>, les dades de conjunt ofereixen la darrera actualització l'any 2013).

- El portal «Bibliotecas públicas en cifras» (www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/bibliotecas/bibliotecas-publicas-espanolas-en-cifras.html) que gestiona la Subdirecció General de Coordinació Bibliotecària, en el qual s'ofereix dades i indicadors del conjunt de biblioteques públiques (3.713) ubicades a qualsevol punt del territori espanyol, anualment, fins l'any 2014. Any en el qual han introduït una mirada evolutiva de les xifres i indicadors dels darrers cinc anys i un apartat dedicat als bibliobusos (www.cultura.gob.es/alziraweb/alziraweb.cmd?command=GetAnexos).
- El portal «Panorámica de las 53 bibliotecas públicas del Estado» (<http://www.mcu.es/bibliotecas/MC/EBPE/index.html>) que gestiona la Subdirecció General de Coordinació Bibliotecària, aporta dades i indicadors de les 53 biblioteques públiques de les capitals de província de titularitat estatal, amb dades estadístiques específiques de cadascuna d'elles i en el seu conjunt. S'hi poden trobar les dades diferenciades de les biblioteques de les ciutats de Girona, Lleida i Tarragona, actualitzades fins l'any 2015.
- eBiblio, plataforma de préstec de llibres digitals i àudiollibres a les biblioteques públiques, impulsat pel Ministerio de Educación, Cultura y Deporte en col·laboració amb les comunitats autònomes, ofereix les dades del seu primer any d'existència 2015 (www.mecd.gob.es/cultura-mecd/dms/mecd/cultura-mecd/areas-cultura/bibliotecas/eBiblio/eBiblio_2015_est.pdf).

La Gerència de Serveis de biblioteques de la Diputació de Barcelona va fer públic, a finals d'any 2014, el resum de resultats de l'*Estudi d'ús, satisfacció i expectatives del servei de bibliobús* (http://www.diba.cat/documents/16060163/23868316/presentacio_bibliobusos_2015_definitiva/738c38cc-b459-42d1-83a9-165f56a7765d). Estudi de satisfacció realitzat a partir d'una doble anàlisi: una quantitativa, basada en 600 entrevistes telefòniques fetes a usuaris actius (400) i no usuaris (200) i una de qualitativa, a partir de 4 grups de discussió formats per 5-6 usuaris dels municipis atesos pels bibliobusos de les àrees de Vic, Manresa, Granollers i Igualada. El servei que presten els bibliobusos rep una valoració conjunta d'un 8,7. I els usuaris valoren especialment el tracte rebut per part del personal bibliotecari i l'esforç per apropar la biblioteca als ciutadans. El servei més utilitzat i valorat és el del préstec.

D'altra banda, s'observa que també des dels estaments polítics posen l'accent en aquest servei, com ho mostra el fet que s'hagin reunit periòdicament per valorar-lo els alcaldes dels municipi que reben servei dels bibliobusos *Guilleries, Tagamanent, Montnegre i Montserrat*.

Cal fer esment, també, a estudis més globals, que s'actualitzen de forma periòdica i que incorporen dades relacionades amb les biblioteques:

- *Òmnibus de la Generalitat de Catalunya. Onades I-II i III, 2014* (dadesculturals.gencat.cat/web/.content/dades_culturals/09_fulls_decultura/arxi)

El servei que presten els bibliobusos rep una valoració conjunta d'un 8,7. I els usuaris valoren especialment el tracte rebut per part del personal bibliotecari i l'esforç per apropar la biblioteca als ciutadans

[us/20-DeCultura_Omnibus_Onades-I-II-III.pdf](#)). Enquestes realitzades pel Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) en el qual el Departament de Cultura introdueix preguntes específiques del sector. En l'onada III destaquen les dades següents de les biblioteques públiques: un 47 % de la població diu ser usuari de les biblioteques públiques, la valoració mitjana és molt bona (8,14 sobre 10), un 23 % no té interès a anar-hi, i entre les possibles millores que suggereixen és augmentar les novetats editorials (9,8 %) i uns horaris més amplis (7,9 %).

- El *Baròmetre de la comunicació i la cultura* que cada any feia una onada sobre els consums culturals a Catalunya i oferia dades de valoració dels ciutadans en relació les biblioteques. El darrer és de l'any 2014, ja que la Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura va cessar la seva activitat per motius pressupostaris l'any 2015.
- Informes anuals sobre l'estat de la cultura a Catalunya, impulsats pel CoNCA. Són informes que, més enllà de realitzar la presentació actualitzada de les dades culturals, volen contribuir a una reformulació de les polítiques basada en un coneixement aprofundit del sistema cultural, fruit d'una visió transversal i experta:
 - *Una cultura policèntrica i articulada. Estat de la Cultura i de les Arts 02_2014* (2014). Barcelona: Generalitat de Catalunya, CoNCA. <http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/cultura_policentrica_articulada/CoNCA_2014_CAT.pdf>. [Consulta: 29/10/2016].
 - *Informe anual sobre l'estat de la Cultura i de les Arts 2015: repensant les polítiques culturals. Reptes i reflexions* (2015). Barcelona: Generalitat de Catalunya, CoNCA. <http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/informe_anual_2015/INFORME_2015_CATALA.pdf>. [Consulta: 29/10/2016].
 - *Encuesta de Hábitos y Prácticas Culturales en España 2014-2015* (www.mecd.gob.es/mecd/dms/mecd/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/cultura/mc/ehc/2014-2015/Encuesta_de_Habitos_y_Practicas_Culturales_2014-2015_Sintesis_de_resultados.pdf), impulsada per l'Observatori de la Lectura y el Libro de la Subdirección General de Promoción del Libro, la Lectura y las Letras del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. L'enquesta ofereix dades genèriques, entre ells indicadors relacionats amb l'assistència i ús dels serveis de les biblioteques.

El curs 2015-16 s'inicia el nou Màster universitari de Gestió i Direcció de Biblioteques i Serveis d'Informació a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB

3 FORMACIÓ

3.1 Estable

Màster universitari de Gestió i Direcció de Biblioteques i Serveis d'Informació: el curs 2015-16 s'inicia aquest nou màster a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB, amb l'objectiu de proporcionar una formació integral orientada a especialitzar com a gestor de biblioteques a titulats universitaris oferint una visió global i actualitzada dels coneixements, tècniques, procediments i mètodes essencials que requereix la gestió i direcció d'una biblioteca.

3.2 Continuada

En aquest període ha tingut lloc una nova edició de l'Escola d'Estiu de la Biblioteca Pública el tema central de la qual fou «Biblioteca pública i eines 2.0». Aquesta és una activitat de

formació adreçada al conjunt de professionals de Catalunya que organitzen la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, amb la coordinació de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona.

Per la seva banda, l'oferta formativa del COBDC s'ha mantingut en aspectes tècnics propis de la professió i, alhora, en la formació en noves eines per a la creació de serveis, continguts i productes en línia (disseny gràfic, *apps*, realitat augmentada...).

4 ESTUDIS I RECERCA

4.1 Informes, estudis i grups de treball

Dels informes, estudis i grups de treball destaquem solament aquells que han estat elaborats amb un procés ampli i multidisciplinar, amb l'objectiu d'aportar noves visions o aquells que són especialment singulars en la temàtica o l'enfoc.

Pel que fa als **informes**, es destaquem dos elaborats per la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona:

- *El valor social de les biblioteques públiques en la societat: el cas de la Xarxa de Biblioteques Municipals* (www.diba.cat/documents/16060163/22275360/El+valor+de+les+biblioteques+p%C3%BAbliques+en+la+societat+E-LLIBRE.pdf/47985f87-05a6-4551-a9d9-53e17329fd9d). Fruit d'un procés realitzat amb diversos grups de treball, format per més de 30 professionals, la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona edita el juliol de 2015 aquest informe que reuneix les reflexions dels diversos grups sobre la capacitat de les biblioteques per generar beneficis tant en els individus com en les comunitats on s'ubiquen, juntament a un conjunt de recomanacions i bones pràctiques per a les biblioteques públiques a l'hora de generar valor.
- *Joves i serveis bibliotecaris: propostes de millora* (2015). Gerència de Serveis de Biblioteques, Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona. 43 p. <http://www.diba.cat/documents/16060163/23868316/Joves+i+serveis+bibliotecaris+propostes+de+millora/7fd3be97-537d-47b8-b4f5-896c78442c8d>. [Consulta: 29/10/2016].

Pel què fa a **grups de treball** destaca la dinàmica de la Diputació de Barcelona, mantenint els que ja tenia i creant-ne de nous:

- «Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques»: mètode de treball que analitza i compara la prestació i gestió dels serveis municipals centrat en l'àmbit de les biblioteques públiques dels municipis (www.diba.cat/web/menugovernlocal/cci). Hi participen 44 municipis de la província de Barcelona, els quals fan trobades biennals segons el seu tram de població (de 20.000 a 60.000 habitants i més de 60.000 habitants) per valorar, analitzar i establir plans de millora amb les dades obtingudes:

11è Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques (17 setembre 2014): jornada dedicada als tallers de millora amb els 16 municipis majors de 60.000 habitants, amb dades tancades de l'any 2013 (www.diba.cat/documents/16060163/23868240/Llibre_informe_final_CCIB_dades_2013_LLD.pdf/de5a5f70-922b-47b1-ba40-687c92bd0c05)

Es destaquen dos informes elaborats per la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona: El valor social de les biblioteques públiques en la societat i Joves i serveis bibliotecaris

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

12è Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques (17 i 23 setembre 2015): jornada dedicada als tallers de millora amb els 28 municipis d'entre 20.000 i 60.000 habitants, amb dades tancades de l'any 2014 (www.diba.cat/documents/16060163/23868240/Llibre_informe_final_CCIB_dades_2014_LLD.pdf/08710a02-cb4d-4721-80f1-fce0d8ec9e5a).

- «Projecte Rutlla»: projecte que avalua els serveis bibliotecaris dels municipis de menys de 20.000 habitants, no inclosos en el Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques, completant així l'avaluació dels serveis bibliotecaris a tots els municipis de la demarcació territorial de Barcelona amb biblioteca (www.diba.cat/es/web/biblioteques/rutlla). L'estudi de les dades es realitza en un taller anual de treball amb els directors de les biblioteques que participen al projecte.

L'octubre de l'any 2014 s'han fet dues reunions, una amb una vintena de directors de municipis entre 8.500 i 15.000 habitants, i una altra amb els directors dels nou bibliobusos de la Xarxa, en les que s'han analitzat les dades de 2013 i del que s'han publicat l'informe corresponent

(www.diba.cat/documents/16060163/23868313/Informe+Final+Rutlla+2014+BQ_UES+-+versi%C3%B3%202.pdf/a5e3773a-1cb9-4cb6-96ce-e03ceed62cbb).

L'octubre de 2015 es realitzaren els tallers anuals amb la participació de 36 directors/es de biblioteques de municipis de menys de 5.000 habitants, biblioteques de municipis d'entre 8.500 i 9.999 habitants i biblioteques de municipis d'entre 10.000 i 14.999 habitants. Les seves conclusions també han estat publicades

(www.diba.cat/documents/16060163/23868313/Informe_Rutlla_2015.pdf/2d67bdd2-a9ad-4b45-80ef-81975ab85b94).

- «Projecte ComunitatXBM»: projecte que facilita a tots els agents compromesos amb el desenvolupament dels serveis bibliotecaris municipals una plataforma de treball cooperatiu a partir de la creació de comunitats virtuals que impulsen nous projectes i nous serveis bibliotecaris (www.diba.cat/web/biblioteques/-/cs-2-9-2-suport-al-treball-cooperatiu-de-les-biblioteques-comunitatxbm). Fruit d'aquests grups de treball virtuals s'organitzen fòrums de debat, informes, pautes, activitats, etc. disponibles molts d'ells sols en la intranet de treball.

Destaquen d'aquest bienni, les trobades següents:

- «Les biblioteques com a espais d'acollida i cohesió social» a la Biblioteca del Fondo de Santa Coloma de Gramenet (12 març 2015).
- «BIBLIOTECA'M. El canvi serà cultural» diàleg-taller per aprofundir en l'àmbit de treball amb els joves o descobrir espais de millora en la seva tasca com a dinamitzadors culturals (16 setembre 2015).

Alguns dels grups de treball han elaborat informes en obert. Destaquen d'aquest bienni:

- *Biblioteques públiques en entorns multiculturals: recomanacions pràctiques* (2015)
<<http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/Biblioteques+publiques+en+entorns+multiculturals.pdf/a0516b4e-707b-49c1-8e6a-8759c5338b20>>
[Consulta: 29/10/2016].
- *Pautes per a la creació i dinamització de clubs de cinema a la biblioteca pública* (2015)
<http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/resultats_clubs_cinema.pdf/3edfea19-aef9-4507-9b0b-aaaf612e507e> [Consulta: 29/10/2016].

Destaquen d'aquest bienni, les trobades:
«Les biblioteques com a espais d'acollida i cohesió social» i «BIBLIOTECA'M. El canvi serà cultural»

Es publiquen en obert els informes:
Biblioteques públiques en entorns multiculturals: recomanacions pràctiques i Pautes per a la creació i dinamització de clubs de cinema a la biblioteca pública

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Aquest bienni el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya ha mantingut actius onze grups de treball que, amb més o menys intensitat, mantenen una activitat continuada (www.cobdc.org/grups/index.html). Alguns d'ells han organitzat jornades o seminaris oberts de temes específics (vegeu apartat 5.1.)

4.2 Treballs i tesis

Es continua observant que hi ha tesis i projectes de fi de carrera d'estudis no relacionats amb les biblioteques que prenen les biblioteques com a base l'estudi, o com a element influent a analitzar. Totes elles es poden trobar a través del repositori Tesis Doctorals en Xarxa (www.tdx.cat/), sota l'epígraf de matèria «biblioteques públiques».

El bienni 2014-2015, però, ha disminuït considerablement, ja que sols se n'ha localitzat una:

- Estévez Villarino, Brais (2014). *La controvèrsia de la plaça de Lesseps (Barcelona): una oportunitat per a repensar la condició dels espais públics urbans*. Tesis doctoral. Direcció de Maria Dolors Garcia Ramon. Universitat Autònoma de Barcelona. <<http://www.tdx.cat/handle/10803/283531>>. [Consulta: 29/10/2016].

5 DIFUSIÓ I DIVULGACIÓ

5.1 Congressos, jornades, seminaris i reunions científiques

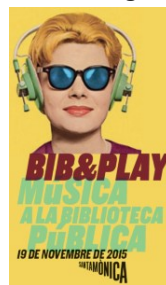
Com s'ha fet a les edicions anteriors de l'Anuari, es destaquen aquelles trobades en les que s'ha parlat de biblioteques públiques o en les que han intervingut els professionals que hi treballen. Cal destacar que, en aquest període, s'han celebrat moltes jornades específiques i de durada molt concentrada, i poques d'abast ampli. A tall d'exemple cal destacar que no s'han celebrat les Jornades biennals del COBDC que haurien d'haver tingut lloc l'any 2014.

L'any 2014 es va realitzar, amb motiu del centenari del projecte de biblioteques de la Mancomunitat, la Taula rodona «Les biblioteques, un projecte d'èxit? Una mirada 100 anys després».

A Badalona (2014) va tenir lloc la 2a Jornada de Biblioteques de Badalona i a Cornellà (2015) la 2a Jornada Biblioteca & Comunitat Educativa. En totes dues es van posar en evidència l'interès i la necessitat de col·laboració entre la biblioteca pública i la comunitat educativa.

L'any 2015 Vilafranca del Penedès va ser la ciutat que va acollir el VII Congrés de Bibliobusos d'Espanya on es van lliurar els Premis ACLEBIM, un dels quals es va atorgar a Jordi Permanyer, antic gerent de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

Altres jornades han estat orientades a públics o temes més concrets: «Els espais per a infants i joves a les biblioteques», organitzades pel grup de treball de biblioteques infantils i juvenils *Bib.Botó* del Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya; la «Jornada de Còmic i Biblioteques»; o la 1a Jornada «Bib&Play: música a la biblioteca pública», que va organitzar el 2015, l'Associació de Musicteraris AMPLI. En aquesta línia, destaquem també la Jornada professional dedicada al teatre a les biblioteques que l'any 2015 van organitzar el Servei de Biblioteques de la Generalitat de

Es continua observant que hi ha tesis i projectes de fi de carrera d'estudis no relacionats amb les biblioteques que prenen les biblioteques com a base l'estudi, o com a element influent a analitzar

L'any 2015 Vilafranca del Penedès va ser la ciutat que va acollir el VII Congrés de Bibliobusos d'Espanya

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Catalunya i el Teatre Nacional de Catalunya; i el projecte impulsat pel Departament de Cultura, per donar a conèixer el panorama discogràfic català de música independent als professionals que treballen a les biblioteques i que porta per nom #Ensolfa.

El 2015 ha estat un any també de jornades de reflexió relacionades d'una manera o altra amb les biblioteques públiques: el paper del voluntariat a la 6a Jornada de Biblioteca Pública i Cohesió Social o les polítiques culturals locals a una nova edició d'Interacció.

En l'àmbit estatal, l'any 2014 va tenir lloc el [VII Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas](#) sota el títol *Bibliotecas Públicas, conectados contigo*. Com ja comença a ser habitual, la presència d'experiències i projectes de biblioteques catalanes va ser significativa i es poden consultar a les actes publicades (travesia.mcu.es/portalsnb/jspui/bitstream/10421/8988/3/VII CNBP_1.pdf).

Per tancar aquest apartat cal destacar la continuïtat de les Trobades anuals de responsables de les Biblioteques Públiques de Catalunya que es van celebrar el 6 de novembre de 2014 i el 28 d'octubre de 2015.

5.2 Exposicions i fires

Aquest bienni ha mantingut el nivell d'activitat del bienni anterior. N'és un exemple el nombre d'exposicions que s'han organitzat i que poden ser consultades a les pàgines web del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya (biblioteques.gencat.cat/ca/biblio_tematic/promocio_lectura_cultura/Exposicions/) i de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona (www.diba.cat/web/biblioteques/exposicions-itinerants) que s'actualitzen permanentment.

També ha estat activa la participació de les biblioteques a diferents fires: a les 32a i 33a edició de la Setmana del Llibre en Català; al 51è i 52è Festival de la Infància, on els nens i nenes van poder conèixer el personatges del portal Gènius i descobrir un bibliobús per dins; o Litterarum que ha celebrat a Móra d'Ebre la 7a i 8a Fires d'espectacles literaris.

5.3 Premis i concursos

Les biblioteques i els professionals catalans han rebut al llarg d'aquests dos anys premis diversos en reconeixement a la seva tasca:

- Premi María Moliner (Ministerio de Educación, Cultura y Deporte): l'edició del 2014 ha reconegut la feina feta per diverses biblioteques catalanes. Les biblioteques de Cardedeu, Gadesa, Igualada, Moià, Tortosa i Vilassar de Mar han repetit premi respecte l'edició del 2012 i les biblioteques de Cambrils, Cardona, Celrà, La Llagosta, Navarcles, Puig-reig, Sant Adrià de Besòs i Salt completen la llista.
- Premi Teresa Rovira i Comas a la innovació a les biblioteques públiques atorgat pel Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya: el projectes «De l'hort a la biblioteca» que la Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer (2014) i el projecte «Biblioteca Jove: cap on caminem?» de la Biblioteca Comarcal de Blanes (2015) han estat els guanyadors de la 2a i 3a edició d'aquest premi.

En l'àmbit estatal, l'any 2014 va tenir lloc el VII Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas sota el títol Bibliotecas Públicas, conectados contigo

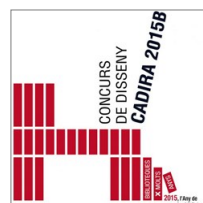
Els projectes «De l'hort a la biblioteca» de la Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer i «Biblioteca Jove: cap on caminem?» de la Biblioteca Comarcal de Blanes han estat els guanyadors del Premi Teresa Rovira

- La Biblioteca Pilarín Bayés de Santa Coloma de Cervelló va rebre una distinció de l'Ambaixada del Japó amb motiu del projecte «Geografies Literàries» que l'any 2014 va tenir com a protagonista aquest país.
- Premis 3000 i 3000 Jr 2015, convocats pel Col·legi Oficial Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya i el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya amb l'objectiu de potenciar la innovació i la internacionalització dels bibliotecaris i bibliotecàries i donar visibilitat a les bones experiències. En la seva primera convocatòria, van ser atorgats a Míriam Sort i Rubén Alcaraz respectivament.
- Premi Biblioteca Pública i Compromís Social 2015 de la Fundació Biblioteca Social: la Biblioteca Bon Pastor de Barcelona va rebre el premi en la seva primera edició, amb el projecte «Teixint una xarxa d'oportunitats».
- Premi Bones Pràctiques de Lectura Fàcil 2015 de l'Associació Lectura Fàcil: la Biblioteca Central d'Igualada ha guanyat la 5a edició del premi amb el projecte «Fem-ho fàcil».

La Biblioteca Bon Pastor de Barcelona va rebre el premi de la Fundació Biblioteca Social amb el projecte «Teixint una xarxa d'oportunitats»

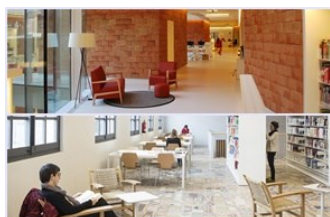
Destaquem alguns dels concursos i jocs promoguts per les biblioteques per fomentar la participació dels usuaris. Els que ja porten diverses edicions: la [3a edició del Concurs de booktrailers](#) (2015) al que es van presentar 81 projectes; la 2a edició del Concurs de Microrelats sobre víkings que el Museu Marítim ha organitzat amb la col·laboració de les biblioteques públiques. I els que veuen la llum per primera vegada de forma conjunta per part de diverses biblioteques:

- *Bibliorelats*, concurs de relats breus convocat per primera vegada l'any 2015 en commemoració de l'[Any de les Biblioteques](#).
- *No perdís el tren!*, concurs anual que permet que els usuaris de biblioteca que agafen una guia o una revista de viatge participin en un sorteig de bitllets Interrail.
- I, finalment, també per commemorar l'Any de les Biblioteques, el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, l'[Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona \(ETSAB\)](#), el [Servei de Biblioteques Publicacions i Arxius de la Universitat Politècnica de Catalunya \(UPC\)](#) van convocar el Concurs de disseny «Cadeira 2015B» que va guanyar el projecte «Cadeira 3L» de Marc Prat Jovani, estudiant del Grau d'Arquitectura de Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès de la UPC.

Durant aquest bienni també han estat diversos edificis de biblioteca que han rebut algun tipus de distinció o premis. D'una banda, catorze biblioteques han rebut el *Distintiu de garantia de qualitat ambiental* per l'estalvi i eficiència energètica, l'estalvi d'aigua, la recollida selectiva de residus i la compra de productes ecoetiquetats. D'altra banda, altres han estat premiades, o finalistes, pels seus projectes arquitectònics:

- La Biblioteca de Singuerlín ha estat guardonada a la 1a Mostra d'Arquitectura de Barcelona de l'any 2014, dins de la categoria «Intervencions de rehabilitació».
- La Biblioteca Sant Gervasi-Joan Maragall ha guanyat el Premi Ciutat de Barcelona 2014, en la categoria d'arquitectura i urbanisme, i la de Can Manyer de Vilassar de Dalt ha rebut el Premi Catalunya Construcció 2015, atorgats pel Col·legi d'Aparelladors de Barcelona.

Catorze biblioteques han rebut el Distintiu de garantia de qualitat ambiental

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

5.4 Visibilitat de l'àmbit

El maig del 2014 es va publicar el darrer butlletí del departament de cultura que recollia les notícies del sector i que permetia conèixer les accions del departament (cultura.gencat.cat/ca/butlletins_cultura). Com a substitut l'octubre de 2015, apareix el primer número del *Butlletí Dades culturals* i, també a partir d'aquesta data, les notícies són recuperables a «Actualitat». Els butlletins *Bibliosfera* de la Gerència de Serveis de Biblioteques i l'apartat de *Notícies* del Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona se segueixen editant i, d'aquest darrer, destaquem la possibilitat de fer cerques per text o a través d'un núvol de paraules clau.

Pel que fa a la presència de les biblioteques a la xarxa continuem observant la millora progressiva de l'ús de les diferents plataformes i l'adaptació de les webs als dispositius mòbils.

Durant l'any 2014 el Servei de biblioteques de la Generalitat de Catalunya va crear diverses *càpsules radiofòniques*. Unes pensades per difondre serveis i activitats de les biblioteques, unes altres sobre temes literaris fetes en col·laboració amb el diari *El Núvol* i les darreres sobre literatura i cinema amb la col·laboració de la Filmoteca de Catalunya. Totes estan disponibles al web del Servei.

Durant l'any 2015, amb motiu de l'Any de les Biblioteques, s'ha observat una major presència als mitjans de comunicació. Destaca el suplement monogràfic de Sant Jordi 2015 del diari ARA *La biblioteca ideal, l'ideal de biblioteca*, amb diversos articles relacionats amb la història i l'actualitat de les biblioteques públiques o l'emissió del programa «*Més que un club*» del TRIA33 el 5 de desembre del 2015.

Les biblioteques també han estat presents en actes d'interès ciutadà general:

- La Biblioteca Sant Pau-Santa Creu va ser protagonista, l'any 2014, en el joc de pistes mundial de Coldplay perquè el grup, que promocionava l'àlbum *Ghost Stories*, va triar aquesta biblioteca i vuit més arreu del món per amagar-hi la lletra manuscrita d'una cançó que formava part d'un joc de pistes a Twitter.
- Les biblioteques de Barcelona han participat en la novena trobada de Novel·la Negra de Barcelona que l'any 2014 va omplir d'activitats relacionades amb aquest tema.
- Al Congrés JOBarcelona'14 on es va fer promoció del prestatge virtual de Món laboral que les biblioteques posen a disposició dels joves per ajudar-los a cercar feina.

Els productes de promoció que fan visibles les biblioteques fora dels seus equipaments també han crescut. Les biblioteques han continuat oferint la Carta als Reis que l'any 2015 va anar acompanyada de la guia *El calaix de la diversitat: recursos per a infants i joves amb discapacitat*, tots ells publicats en els tres darrers anys.

L'any 2014 les biblioteques van distribuir el còmic de la Mancomunitat *L'inici del demà*, un còmic editat per la Diputació de Barcelona i, també, el conte del Gènius, titulat *El llamp màgic*.

Les biblioteques milloren en l'ús de les diferents plataformes i l'adaptació de les webs als dispositius mòbils

El Servei de biblioteques de la Generalitat de Catalunya va crear diverses càpsules radiofòniques

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

6 PUBLICACIONS

6.1 Directrius i estàndards

L'edició de directrius i estàndards ha estat molt reduïda en aquest bienni i cap d'ells directament relacionat amb les biblioteques públiques, exceptuant diversos documents de recomanacions per als professionals elaborats pel Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona:

- *Biblioteques públiques en entorns multiculturals. Recomanacions pràctiques* (2015).
<<http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/Biblioteques+publiques+en+entorns+multiculturals.pdf/a0516b4e-707b-49c1-8e6a-8759c5338b20>>.
[Consulta: 29/10/2016].
- *Pautes per a la creació i dinamització de clubs de cinema a la biblioteca pública* (2015).
<http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/resultats_clubs_cinema.pdf/3edfea19-aef9-4507-9b0b-aaaf612e507e>. [Consulta: 29/10/2016].
- *Pautes per a la creació i manteniment d'un centre d'interès de món laboral* (2014).
<http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/pautes_ci_mon_laboral.pdf/ec3e2c29-0295-44ae-aa61-d48cd217dc40>. [Consulta: 29/10/2016].
- *Política de desarrollo de la colección de la Gerencia de Servicios de Bibliotecas* (2014).
<http://www.diba.cat/web/biblioteques/publicacions-i-documentos/detall/-/journal_content/56_INSTANCE_123t2AhpdyNB/16060163/33700901>.
[Consulta: 29/10/2016]. La Gerència de Serveis de Biblioteques publica la traducció al castellà.

L'edició de directrius i estàndards ha estat molt reduïda en aquest bienni

6.2 Articles i comunicacions

La publicació d'articles ha estat força escassa. A continuació es citen tots els localitzats, editats els anys 2014-2015:

- Alòs-Moner, Adela d'; Bailac, Assumpta; Hernández-Sánchez, Hilario (2015). «La dimensió social de la biblioteca pública». *ThinkEPI*, enero.
<http://fundacionbibliotecasocial.org/content/uploads/2016/05/La-dimensi%C3%B3n-social-de-la-biblioteca-p%C3%BAblica_VF1.pdf>. [Consulta: 29/10/2016].
- Delmàs Ruiz, Maria; López Borrull, Alexandre (2015). «Perfil professional a les biblioteques públiques: visió dels bibliotecaris mateixos». *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 35 (desembre).
<<http://bid.ub.edu/35/delmas.htm>>. [Consulta: 29/10/2016].
- *Prospectiva 2020: Las diez áreas que más van a cambiar en nuestras bibliotecas en los próximos años*. Grupo Estratégico para el estudio de prospectiva sobre la biblioteca en el nuevo entorno informacional y social. Consejo de Cooperación Bibliotecaria, dic. 2013. 92 p. <http://www.ccbiblio.es/wp-content/uploads/Estudio_prospectiva_2020.pdf>. [Consulta: 29/10/2016].
- Sánchez-García, Sandra; Yubero, Santiago (2015). «Función social de las bibliotecas públicas: nuevos espacios de aprendizaje y de inserción social». *El profesional de la información*, v. 24, n. 2, pp. 103-111. <<http://dx.doi.org/10.3145/epi.2015.mar.03>>. [Consulta: 29/10/2016].

7 TENDÈNCIES

- **Funció social de les biblioteques**

Que les biblioteques no estan al marge de la societat en la que viuen, és una obvietat. Però que les biblioteques hagin de fer un pas endavant per procurar pal·liar les desigualtats socials de la comunitat a la que serveixen és un posicionament que cada vegada s'està posant més de relleu entre els analistes i professionals, especialment arrel de la crisi econòmica i de valors que s'està vivint, afectant tot els àmbits (de garantia dels serveis, d'accés als estudis i a la cultura, de convivència, d'oportunitats de desenvolupament, etc.), si volen mantenir-se fidels a la seva missió. Mostra d'això són els múltiples informes, jornades i accions que estan proliferant en aquest sentit.

- **Edificis i espais de les biblioteques**

Noves necessitats que fan necessaris altres espais avui però que, probablement, seran diferents en el futur. No és un tema nou però sí molt vigent, les biblioteques han de continuar treballant per respondre a les noves demandes amb espais polivalents amb la capacitat d'adaptació i de transformació que sempre les ha caracteritzat.

- **Participació dels ciutadans en el disseny i gestió de les biblioteques**

En molts dels àmbits públics que ens envolten es van introduint noves maneres d'interactuar amb la ciutadania. Ja no sols és saber què opina o quin és el seu grau de satisfacció, sinó que s'amplia a un treball cooperatiu i/o col·laboratiu amb ella. Introduir la participació ciutadana en la gestió i accions de les biblioteques públiques, afavorint el disseny de productes i serveis més adaptats a les necessitats dels usuaris és un repte per a les biblioteques públiques. El tema s'està tractant a casa nostra de forma molt incipient, però serà un dels grans temes en el futur més immediat.

- **Linked open data a les biblioteques**

L'estat de les dades vinculades (Linked Open Data) en l'àmbit de les biblioteques és una preocupació dels darrers anys. En el món anglosaxó comença a ser una tecnologia força consolidada i és en les maneres com s'aplica on s'observen les principals conclusions i tendències. Un dels principals dubtes, davant la varietat, és quin organisme s'encarregarà de la normalització de les metadades per a arxius, biblioteques i museus. Però pel que fa a les biblioteques públiques és una oportunitat de col·laboració que posa en evidència la necessitat de comptar amb sistemes de suport i/o amb programes que incloguin tot en un (emmagatzematge, punts de servei, indexació, interfícies de consulta, catalogació) incloent la visualització per a mòbils i altres dispositius quotidians.

- **Big data**

El volum massiu de dades digitals de tota mena, generades contínuament, sense processar o sí, circulant per les xarxes i a l'abast de tota aquella persona que sàpiga localitzar-les està prenent una importància cabdal ja que, processades, són una important font d'informació. El repte és de quina manera es poden processar per ser comprensibles i convertibles en coneixement. La funció que poden (o no) tenir les biblioteques públiques en aquest entorn encara no està del tot definit, però caldrà estar preparats per a possibles demandes i necessitats dels usuaris.

Les biblioteques han de continuar treballant per respondre a les noves demandes amb espais polivalents amb la capacitat d'adaptació i de transformació que sempre les ha caracteritzat

L'estat de les dades vinculades (Linked Open Data) en l'àmbit de les biblioteques és una preocupació dels darrers anys

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Disponible a:

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

Comalat, Maite; Espinàs, Eulàlia. «Les biblioteques públiques a Catalunya (2014-2015)»
Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura, vol. 4 (2016), p. 189-209.

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/318978>

Llicència Creative Commons

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada
(by-nc-nd): No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Biblioteconomia
i Documentació

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

ANUARI DE L'OBSERVATORI DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA 2016

Editors

Lluís Agustí
Maite Comalat

